GUIA DOCENT DE CENTRES ISEACV
GUÍA DOCENTE DE CENTROS ISEACV

Curs /*Curso*
2026/2027

1	**Dades d'identificació de l'assignatura** *Datos de identificación de la asignatura*				
Nom de l'assignatura *Nombre de la asignatura*	ESCENIFICACIÓ I *ESCENIFICACIÓN I* *STAGING I*				
Crèdits ECTS *Créditos ECTS*	**6**	Curs *Curso*	2n *2º*	Semestre *Semestre*	1r *1º*
Tipus de formació *Tipo de formación* bàsica, específica, optativa *básica, específica, optativa*	Obligatòria *Obligatoria*	Idioma/es en que s'imparteix l'assignatura *Idioma/s en que se imparte la asignatura*			Valencià/Castellà *Valenciano/ Castellano*
Matèria *Materia*	Escenificació *Escenificación*				
Grau *Grau*	Art Dramàtic *Arte Dramático*				
Especialitat *Especialidad*	Direcció escènica i Dramatúrgia *Interpretación*				
Centre *Centro*	Escola Superior d'Art Dramàtic de València *Escuela Superior de Arte Dramático de Valencia*				
Departament *Departamento*	Direcció Escènica i Escenografia *Dirección Escénica y Escenografía*				
Professorat *Profesorado*	Rafael Félix Rodríguez Marzo				
e-mail *e-mail*	rf.rodriguezmarzo@iseacv.gva.es				

1.1	**Objectius generals i contribució de l'assignatura al perfil professional de la titulació** *Objetivos generales y contribución de la asignatura al perfil profesional de la titulación*

Anàlisi de l'escenificació en les diverses formes espectaculars. Anàlisi de la situació, del personatge i de l'escena. (DOGV 6648 10.11.2011). L'alumnat desenvolupa metodologies per a l'estudi, l'anàlisi i la creació de qualsevol realització escènica, amb atenció especial al quadern de direcció.

Análisis de la escenificación en las diversas formas espectaculares. Análisis de la situación, del personaje y de la escena. (DOGV 6648 10.11.2011). El alumnado desarrolla metodologías para el estudio, el análisis y la creación de cualquier realización escénica, con atención especial al cuaderno de dirección.

1.2	**Coneixements previs** *Conocimientos previos*

Requisits previs, mínims o necessaris per a cursar l'assignatura. Coneixements recomanats i/o relació amb altres assignatures de la mateixa titulació
Requisitos previos, mínimos o necesarios para cursar la asignatura. Conocimientos recomendados y/o relación con otras asignaturas de la misma titulación

Per a cursar l'assignatura l'alumnat ha d'haver aprovat Introducció a l'escenificació I i II.

Para cursar la asignatura el alumnado ha de haber aprobado Introducción a la escenificación I y II.

2 Competències de l'assignatura
Competencias de la asignatura

Les competències venen establides en els plans d'estudis publicats en la corresponent orde de 2 de novembre de 2011. Es convenient detallar el grau de contribució de l'assignatura a l'adquisició i desenvolupament de cada competència (molt, prou, un poc, poc)
Las competencias vienen establecidas en los planes de estudios publicados en la correspondiente orden de 2 de noviembre de 2011. Es conveniente detallar el grado de contribución de la asignatura a la adquisición y desarrollo de cada competencia (mucho, bastante, algo, poco)

COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES
CE3. Planificar i conduir el procés general de creació de l'espectacle, aplicant la metodologia de treball pertinent.

COMPETÈNCIES GENERALS
CG2. Comprendre psicològicament i empatitzar per a entendre i sentir les vides, situacions i personalitats alienes, utilitzant de manera eficaç les seues capacitats d'imaginació, intuïció, intel·ligència emocional i pensament creatiu per a la solució de problemes; desenrotllant la seua habilitat per a pensar i treballar amb flexibilitat, adaptant-se als altres i a les circumstàncies canviants del treball, així com la consciència i l'ús saludable del propi cos i de l'equilibri necessari per a respondre als requisits psicològics associats a l'espectacle.

CG3. Potenciar la consciència crítica, aplicant una visió constructiva al treball de si mateix i dels altres, desenrotllant una ètica professional que establisca una relació adequada entre els mitjans que utilitza i els fins que persegueix.

COMPETÈNCIES TRANSVERSALS
CT2. Recollir informació significativa, analitzar-la, sintetitzar-la i gestionar-la adequadament.

COMPETENCIAS ESPECÍFICAS
CE3. Planificar y conducir el proceso general de creación del espectáculo, aplicando la metodología de trabajo pertinente.

COMPETENCIAS GENERALES
CG2. Comprender psicológicamente y empatizar para entender y sentir las vidas, situaciones y personalidades ajenas, utilizando de manera eficaz sus capacidades de imaginación, intuición, inteligencia emocional y pensamiento creativo para la solución de problemas; desarrollando su habilidad para pensar y trabajar con flexibilidad, adaptándose a los demás y a las circunstancias cambiantes del trabajo, así como la conciencia y el uso saludable del propio cuerpo y del equilibrio necesario para responder a los requisitos psicológicos asociados al espectáculo.

CG3. Potenciar la conciencia crítica, aplicando una visión constructiva al trabajo de sí mismo y de los otros, desenrollando una ética profesional que establezca una relación adecuada entre los medios que utiliza y los fines que persigue.

COMPETENCIAS TRANSVERSALES
CT2. Recoger información significativa, analizarla, sintetizarla y gestionarla adecuadamente.

3 Resultats d'aprenentatge
Resultados de aprendizaje

RESULTATS D'APRENENTATGE *RESULTADOS DE APRENDIZAJE*	COMPETÈNCIES RELACIONADES *COMPETENCIAS RELACIONADAS*

R1. Establir les metodologies adequades per a abordar la creació d'un projecte escènic amb el rigor necessari.	CE3, CG2, CG3, CT2
R2. Analitzar els conceptes d'espai, temps, acció i personatge presents en un text dramàtic.	CE3, CT2
R3. Prendre consciència de com les convencions plantejades configuren un tipus de teatralitat, i la seua relació amb els objectius de l'escenificació.	CG3, CT2
R4. Comprendre la rellevància de cada element escènic i la seua interacció amb el conjunt, en l'establiment del sentit de l'escenificació.	CG3, CT2
R5. Dissenyar una realització escènica a partir d'una dramatúrgia personal, desenvolupant una proposta estètica completa i coherent.	CE3, CG3, CT2
R6. Adonar-se'n de la responsabilitat ètica i estètica inherent a qualsevol proposta escènica.	CG2, CG3
R7. Elaborar un quadern de direcció que done compte de l'estudi realitzat sobre el text dramàtic i desenvolupe totes les fases de la creació d'un projecte d'escenificació propi, a partir del text original.	CE3, CG2, CG3, CT2
R8. Desenvolupar la consciència de grup amb una actitud generosa i oberta, qüestionant les pròpies certeses, escoltant de forma activa les idees alienes i desenvolupant un esperit crític i d'aprenentatge permanent.	CG2 CG3
R1. Desarrollar las metodologías adecuadas para abordar la creación de un proyecto escénico con el rigor necesario.	*CE3, CG2, CG3, CT2*
R2. Ejercitarse en el análisis de los conceptos de espacio, tiempo, acción y personaje.	*CE3, CT2*
R3. Tomar conciencia de cómo las convenciones planteadas configuran un tipo de teatralidad, y su relación con los objetivos de la escenificación.	*CG3, CT2*
R4. Comprender la relevancia de cada elemento escénico y su interacción con el conjunto, en el establecimiento del sentido de la escenificación.	*CG3, CT2*
R5. Diseñar una realización escénica a partir de una dramaturgia personal, desarrollando una propuesta estética completa y coherente.	*CE3, CG3, CT2*
R6. Darse cuenta de la responsabilidad ética y estética inherente a cualquier propuesta escénica.	*CG2, CG3*
R7. Elaborar un cuaderno de dirección que dé cuenta del estudio realizado sobre el texto dramático y desarrolle todas	*CE3, CG2, CG3, CT2*

las fases de la creación de un proyecto de escenificación propio, a partir del texto original. *R8. Desarrollar la conciencia de grupo con una actitud generosa y abierta, cuestionando las propias certezas, escuchando de forma activa las ideas ajenas y desarrollando un espíritu crítico y de aprendizaje permanente.*	*CG2 CG3*

Nota important: Les competències estan expressades en un sentit genèric pel que és necessari incloure en la guia docent els resultats d'aprenentatge. Aquests resultats constitueixen una concreció d'una o diverses competències, fent explícit el grau de domini o acompliment que ha d'adquirir l'alumnat i contenen en la seua formulació el criteri amb el qual van a ser avaluades. Els resultats d'aprenentatge evidencien allò que l'alumnat serà capaç de demostrar en finalitzar l'assignatura o matèria i reflecteixen, així mateix, el grau d'adquisició de la competència o conjunt de competències.

Nota importante: Las competencias están expresadas en un sentido genérico por lo que es necesario incluir en la guía docente los resultados de aprendizaje. Estos resultados constituyen una concreción de una o varias competencias, haciendo explícito el grado de dominio o desempeño que debe adquirir el alumnado y contienen en su formulación el criterio con el que van a ser evaluadas. Los resultados de aprendizaje evidencian aquello que el alumnado será capaz de demostrar al finalizar la asignatura o materia y reflejan, asimismo, el grado de adquisición de la competencia o conjunto de competencias.

4 Continguts de l'assignatura i organització temporal de l'aprenentatge
Contenidos de la asignatura y organización temporal del aprendizaje

Descripció per blocs de contingut, unitats didàctiques, temes,... *Descripción por bloques de contenido, unidades didácticas, temas,…*	Planificació temporal *Planificación temporal*
1. Procediments d'escenificació Revisió i anàlisi de diferents realitzacions escèniques. Configuració del llenguatges escènics a partir de propostes dramatúrgiques contemporànies: plantejaments, realitzacions, testimonis.	Setembre
2. El procés de creació a partir d'un text	
2.1 El treball preparatori Punt de partida. Documentació. Anàlisi formal. Temàtiques. Personatges. Acció. Espai. Temps	Setembre-Octubre
2.2 Ideació de la proposta personal Lectura concreta. Tesi. Objectius. Dramatúrgia escènica. Intervenció sobre el text. Proposta estètico-estilística, llenguatges, disciplines.	Novembre-Desembre
2.3 Previsió del procés de creació de la peça escènica Configuració de l'equip. Col·laboracions artístiques. Organització i planificació d'assajos. Muntatge e implantació. Assajos tècnics. Assajos generals. Notes. L'estrena. Comunicació. Reflexions. Modificacions. Seguiment.	Desembre/gener
ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES Es preveu l'assistència a espectacles o encontres amb professionals per a compartir experiències d'escenificació.	Setembre-Gener

1. Procedimientos de escenificación *Revisión y análisis de diferentes realizaciones escénicas. Configuración del lenguajes escénicos a partir de propuestas dramatúrgicas contemporáneas: planteamientos, realizaciones, testigos.*	*Septiembre*
2. El proceso de creación a partir de un texto	
2.1 El trabajo preparatorio *Punto de partida. Documentación. Análisis formal. Temáticas. Personajes. Acción. Espacio. Tiempo*	*Septiembre-Octubre*
2.2 Ideación de la propuesta personal *Lectura concreta. Tesis. Objetivos. Dramaturgia escénica. Intervención sobre el texto. Propuesta *estètico-estilística, lenguajes, disciplinas.*	*Noviembre-Diciembre*
2.3 Previsión del proceso de creación de la pieza escénica *Configuración del equipo. Colaboraciones artísticas. Organización y planificación de ensayos. Montaje e implantación. Ensayos técnicos. Ensayos generales. Notas. El estreno. Comunicación. Reflexiones. Modificaciones. Seguimiento.*	*Diciembre-Enero*
ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS Se prevé la asistencia a espectáculos y encuentros con profesionales para compartir experiencias de escenificación.	*Septiembre-Enero*

5 Activitats formatives
Actividades formativas

5.1 Activitats de treball presencials
Actividades de trabajo presenciales

ACTIVITATS *ACTIVIDADES*	Metodologia d'ensenyança-aprenentatge *Metodología de enseñanza-aprendizaje*	Relació amb els Resultats d'Aprenentatge *Relación con los Resultados de Aprendizaje*	Volum treball (en nº hores o ECTS) *Volumen trabajo (en nº horas o ECTS)*
Classe presencial *Clase presencial*	Exposició de continguts per part del profesor o en seminaris, anàlisi de competències, explicació i demostració de capacitats, habilitats i coneixements en l'aula. *Exposición de contenidos por parte del profesor o en seminarios, análisis de competencias, explicación y demostración de capacidades, habilidades y conocimientos en el aula.*	R1 R2 R3 R6 R9	45
Classes pràctiques *Clases prácticas*	Sessions de treball en grup supervisades pel professor. Estudi de casos, projectes, tallers, problemes, estudi de camp, aula d'informàtica, laboratori, visites a exposicions/concerts/representacions/ audicions..., cerca de dades, biblioteques, en Internet, etc. Construcció significativa del coneixement a través de la interacció i activitat de l'alumne. *Sesiones de trabajo grupal en grupos supervisadas por el profesor. Estudio de casos, proyectos, talleres, problemas, estudio de campo, aula de informática, laboratorio, visitas a exposiciones/conciertos/ representaciones/audiciones…, búsqueda de datos, bibliotecas, en Internet, etc.* *Construcción significativa del conocimiento a través de la interacción y actividad del alumno.*	R1 R2 R3 R4 R5 R6 R7 R8 R9	40
Exposició treball en grup *Exposición trabajo en grupo*	Aplicació de coneixements interdisciplinaris. *Aplicación de conocimientos interdisciplinares.*		

Tutoria *Tutoría*	Atenció personalitzada i en grup reduït. Període d'instrucció i/o orientació realitzat per un tutor/a amb l'objectiu de revisar i discutir els materials i temes presentats en les classes, seminaris, talleres, lectures, realització de treballs, projectes, etc. *Atención personalizada y en pequeño grupo. Periodo de instrucción y/o orientación realizado por un tutor/a con el objetivo de revisar y discutir los materiales y temas presentados en las clases, seminarios, talleres, lecturas, realización de trabajos, proyectos, etc.*	R1 R2 R3 R4 R6 R7 R9	5
Avaluació *Evaluación*	Conjunt de proves (audicions, orals i/o escrites) empleades en l'avaluació inicial, formativa o additiva de l'alumne. *Conjunto de pruebas (audiciones, orales y/o escritas) empleadas en la evaluación inicial, formativa o aditiva del alumno.*		
		SUBTOTAL	90

5.2 Activitats de treball autònom
Actividades de trabajo autónomo

ACTIVITATS *ACTIVIDADES*	Metodologia d'ensenyança-aprenentatge *Metodología de enseñanza-aprendizaje*	Relació amb els Resultats d'Aprenentatge *Relación con los Resultados de Aprendizaje*	Volum treball (en nº hores o ECTS) *Volumen trabajo (en nº horas o ECTS)*
Treball autònom *Trabajo autónomo*	Estudi de l'alumne/a: preparació i pràctica individual de lectures, textos, interpretacions, assajos, resolució de problemes, projectes, seminaris, tallers, treballs, memòries,... per a exposar, interpretar o entregar durant les classes teòriques, classes pràctiques i/o tutories de grup reduït. *Estudio del alumno/a: preparación y práctica individual de lecturas, textos, interpretaciones, ensayos, resolución de problemas, proyectos, seminarios, talleres, trabajos, memorias,… para exponer, interpretar o entregar durante las clases teóricas, clases prácticas y/o tutorías de pequeño grupo.*	R1 R2 R3 R4 R5 R6 R7 R8	45
Estudi pràctic *Estudio práctico*	Preparació en grup de lectures, textos, interpretacions, assajos, resolució de problemes, projectes, seminaris, tallers, treballs, memòries,... per a exposar, interpretar o entregar durant les classes teòriques, classes pràctiques i/o tutories de grup reduït. *Preparación en grupo de lecturas, textos, interpretaciones, ensayos, resolución de problemas, proyectos, seminarios, talleres, trabajos, memorias,… para exponer, interpretar o entregar durante las clases teóricas, clases prácticas y/o tutorías de pequeño grupo.*		
Activitats complementàries *Actividades complementarias*	Preparació i assistència a activitats complementàries com tallers, exposicions, concerts, representacions, congresos, conferències,... *Preparación y asistencia a actividades complementarias como talleres, exposiciones, conciertos, representaciones, congresos, conferencias,…*	R1 R2 R3 R4 R5 R6 R7	15
		SUBTOTAL	60
		TOTAL	150

6 Sistema d'avaluació i qualificació
Sistema de evaluación y calificación

6.1 Instruments d'avaluació
Instrumentos de evaluación

Proves escrites (proves objectives, de desenvolupament, mapes conceptuals,…), exposició oral, treballs dirigits, projectes, tallers, estudis de cas, cuaderns d'observació, portafolio,…
Pruebas escritas (pruebas objetivas, de desarrollo, mapas conceptuales,…), exposición oral, trabajos dirigidos, proyectos, talleres, estudios de caso, cuadernos de observación, portafolio,…

INSTRUMENT D'AVALUACIÓ *INSTRUMENTO DE EVALUACIÓN*	Resultats d'Aprenentatge avaluats Resultados de Aprendizaje evaluados	Percentatge atorgat (%) *Porcentaje otorgado (%)*
AVALUACIÓ CONTÍNUA		
1. Observació directa del professorat	R1 R2 R9	30
2. Quadern de direcció	R1 R2 R3 R4 R5 R6 R7 R8	70
4. Autoavaluació	R1 R2 R5 R6 R7 R9	5
PRIMERA CONVOCATÒRIA (sense avaluació contínua)		
1. Quadern de direcció	R1 R2 R3 R4 R5 R6 R7 R8	70
2. Examen	R3 R5 R6	30
EVALUACIÓN CONTINUA		
1. Observación directa del profesorado	*R1 R2 R9*	*30*
2. Cuaderno de dirección	*R1 R2 R3 R4 R5 R6 R7 R8*	*70*
3. Autoevaluación	*R1 R2 R5 R6 R7 R9*	*5*
PRIMERA CONVOCATORIA (sin evaluación continua)		
1. Cuaderno de dirección	*R1 R2 R3 R4 R5 R6 R7 R8*	*70*
2. Examen	*R3 R5 R6*	*30*

50

6.2 Criteris d'avaluació i dates d'entrega
Criterios de evaluación y fechas de entrega

CRITERIS D'AVALUACIÓ I DATES DE LLIURAMENT

En acabar l'assignatura, l'alumnat durà dominar els continguts exposats tant en l'àmbit conceptual (teòrics) com procedimental (pràctics), a més dels que s'inclouen a continuació (actitudinals)
- Comprensió i aplicació dels conceptes de la matèria.
- Ús correcte i adequat de la terminologia específica.
- Actitud cap a l'assignatura i els companys (responsable, col·laboradora, respectuosa, solidària...)
- Disposició de joc i risc en les propostes.
- Capacitat de formalització i expressió de les idees en l'àmbit oral i escrit.
- Escolta i participació en les posades en comú.
- Reflexió crítica envers el propi treball.
- Compliment dels terminis de lliurament

El professorat establirà les pautes a seguir en cada instrument amb l'antelació adequada.

Per a superar l'assignatura l'alumnat haurà d'obtindre una qualificació mínima del 40% en cadascun dels instruments d'avaluació. Altrament la qualificació serà *No presentat*. Aquest resultat és equivalent a un suspens sense nota numèrica i consumeix convocatòria.

En les activitats escrites i, si és el cas, en l'examen, es valorarà, a més del contingut, aspectes com la presentació, la redacció i la correcció lingüística (ortogràfica, gramatical, sintàctica, lèxica i textual).

AVALUACIÓ CONTÍNUA

Observació directa. S'aniran agafant evidències del procés de l'alumnat al llarg de tot el semestre.
Quadern de direcció. Reflectirà el treball desenvolupat al bloc 2 de continguts. A principi de semestre es facilitarà un esquema-guia.
Autoavaluació. La plantilla es posarà a disposició de l'alumnat al principi del semestre.

DATES DE LLIURAMENT

Quadern de direcció. La primera part es presentarà el 18 de desembre i la segona el 18 de gener.

PRIMERA CONVOCATÒRIA (sense avaluació contínua)

Quadern de direcció. Mateix criteri que a l'avaluació contínua.
Examen. Anàlisi d'una escenificació. La peça es posarà a disposició de l'alumnat amb antelació.

DATES DE LLIURAMENT

Quadern de direcció. 18 de gener.
Examen. La data es comunicarà a principi de curs.

Si l'/la estudiant supera el 20% de faltes d'assistència no justificades, sobre el total de les hores lectives presencials de l'assignatura, perdrà el dret a l'avaluació continua i tindrà que presentar-se a la primera convocatòria.

La direcció del centre podrà autoritzar, a petició de l'/la estudiant, amb caràcter excepcional i per causes objectives degudament justificades, com per exemple malaltia greu o qualsevol altra causa de força major, la renúncia a una convocatòria per curs acadèmic i per assignatura.

CRITERIOS DE EVALUACIÓN Y FECHAS DE ENTREGA

Al acabar la asignatura, el alumnado deberá dominar los contenidos tanto en el ámbito conceptual (teóricos) como procedimental (prácticos), además de los que se incluyen a continuación (actitudinales)
- Comprensión y aplicación de los conceptos de la materia.
- Uso correcto y adecuado de la terminología específica.
- Actitud hacia la asignatura y los compañeros (responsable, colaboradora, respetuosa, solidaria...)
- Disposición de juego y riesgo en las propuestas.
- Capacidad de formalización y expresión de las ideas en el ámbito oral y escrito.
- Escucha y participación en las puestas en común.
- Reflexión crítica hacia el propio trabajo.
- Cumplimiento de los plazos de entrega

El profesorado establecerá las pautas a seguir para la realización de cada instrumento con la antelación adecuada.

Para superar la asignatura el alumnado tendrá que obtener una calificación mínima del 40% en cada uno de los instrumentos de evaluación. De lo contrario la calificación será No presentado*. Este resultado es equivalente a un suspenso sin nota numérica y consume convocatoria.*

En las actividades escritas y, en su caso, en el examen, se valorará, además del contenido, aspectos como la presentación, la redacción y la corrección lingüística (ortográfica, gramatical, sintáctica, léxica y textual).

EVALUACIÓN CONTINUA

***Observación directa**. Se irán cogiendo evidencias del proceso del alumnado a lo largo de todo el semestre.*
***Cuaderno de dirección**. Reflejará el trabajo desarrollado sobre el bloque 2 de contenidos. A principio de semestre se facilitará un esquema-guía.*
***Autoevaluación**. La plantilla se pondrá a disposición del alumnado a principios del semestre.*

FECHAS DE ENTREGA

Cuaderno de dirección. La primera parte se presentarà el 18 de diciembre y la segunda el 18 de enero.

PRIMERA CONVOCATORIA (sin evaluación continua)

***Cuaderno de dirección**. Mismo criterio que en evaluación continua.*
***Examen**. Análisis de una escenificación. La pieza se pondrà a disposición del alumnado con antelación.*

FECHAS DE ENTREGA

Cuaderno de dirección. 18 de enero.
Examen. La fecha se comunicarà a principio de curso.

Si el/la estudiante supera el 20% de faltas de asistencia no justificadas, sobre el total de las horas lectivas presenciales de la asignatura, perderá su derecho a la evaluación continúa y tendrá que presentarse a la primera convocatoria.

La dirección del centro podrá autorizar, a petición del/la estudiante, con carácter excepcional y por causas objetivas debidamente justificadas, como por ejemplo enfermedad grave o cualquier otra causa de fuerza mayor, la renuncia a una convocatoria por curso académico y por asignatura.

6.3 **Sistemes de recuperació**
Sistemas de recuperación
Per a l'alumnat que ha suspès o no ha seguit el desenvolupament normal de les classes – criteris i dates d'entrega)
Para el alumnado que ha suspendido o no ha seguido el desarrollo normal de las clases – criterios y fechas de entrega)

SEGONA CONVOCATÒRIA

La segona convocatòria tindrà els mateixos instruments, percentatges i criteris d'avaluació que la primera convocatòria.

Instruments d'avaluació
1. Quadern de direcció 70%
2. Examen 30%

SEGUNDA CONVOCATORIA

La segunda convocatoria tendrá los mismos instrumentos, porcentajes y criterios de evaluación que la primera convocatoria.

Instrumentos de evaluación
1. Cuaderno de dirección 70%
2. Examen 30%

7 Bibliografia
Bibliografía

- ARGÜELLO PITT, C. (2016). *Dramaturgia de la dirección de escena*. México: Paso de Gato
- ARRIBAS, A. i DORDAL, F. (2017). *La mirada obscena*. Barcelona: Comanegra
- BERNAT, R. I DUARTE, I. (Ed.) (2009). *Querido público. El espectador ante la participación: jugadores, usuarios, prosumers y fans*. Murcia: Centro Párraga, Cendeac y Elèctrica Produccions.
- BOGART, A. (2008). *La preparación del director*. Barcelona: Alba Editorial.
- CALONGE, E. (2012). *Orientaciones en el desierto. Itinerarios para materializar lo invisible en la creación teatral.* Bilbao: Artezblai.
- CARNEVALI, D. (2017). Forma dramática y representación del mundo. Barcelona: Institut del Teatre
- DÍAZ, M. (2016). *La puesta en escena*. Dresde: Fahnauer Verlag
- DONNELLAN, D. (2007). *El actor y la diana*. Madrid: Fundamentos.
- FISCHER-LICHTE, E. (2011). *Estética de lo performativo*. Madrid: Abada
- HORMIGÓN, J.A. (1991). *Trabajo dramatúrgico y puesta en escena*. Madrid: A.D.E.
- IRVIN, P. (2003). *Directores*. Barcelona: Océano
- LEHMAN, H-T. (2013). *Teatro posdramático*. Murcia: CENDEAC
- LÓPEZ ANTUÑANO, J. G. (2016). *La escena del siglo XXI*. Madrid: A.D.E.
- MARTÍNEZ PARAMIO, A. (2006). Cuaderno de dirección teatral. Guadalajara: Ñaque
- MITCHELL, K. (2018). *L'ofici de dirigir.* Barcelona: Institut del Teatre. Angle Editorial.
- PAVIS, P. (2008). *Diccionario del teatro*. Barcelona: Paidós
- PAVIS, P. (2000). *El anàlisis de los espectáculos*. Barcelona: Paidós
- RAYMOND, J. L. (2019). *El actor en el espacio*. Madrid: Fundamentos
- SÁNCHEZ, J.A. (2014). *Dramaturgias de la imagen*. Castilla la Mancha: Ediciones de la Universidad de Castilla-la Mancha.